

ויקרא תשפ"ו: הרב הלוי

נפלאות הבריאה: כשמגיע זמן האפרוח לצאת לאויר העולם, הוא משתמש בשן מיוחדת שברא לו הבורא הנקראת 'שן בקיעה', והיא חדה במיוחד. האפרוח מקיש על הביצה בשן זו עד שהיא נסדקת, ויוצא מתוך הביצה אל אויר העולם. בחובות הלבבות (פתיחה לשער הבטחון), מבואר שאחד מפלאי הבריאה הוא, שהקב"ה מכלכל אפרוח חי בתוך ביצה סגורה (שלא תשלה, יונת עצים).

התבוננות במעשי הבורא: תהליך הבקיעה מעורר השתאות, ועל זה אמר הרמב"ם: "בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים, ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול" (רמב"ם יסודי התורה ב,ב).

ישיבה לכתחילה בתפילת שמונה עשרה: הלכה היא, שתפילה בעמידה עדיפה [שע"י כך יכול לכוון בתפילה] אפילו מסמיכת גאולה לתפילה (שו"ע או"ח פט,ח). הסתפקו האחרונים אם עדיף להתפלל בישיבה כשיכול לכוון יותר, או בעמידה עם פחות כוונה (מג"א או"ח צד,ד), רובם התיירו במקום צורך, כגון בחשש גניבה (ערוה"ש או"ח צד,כ), או בתפילה במטוס (הליכות שלמה תפילה ח,ד). ויש שכתבו שעדיף יותר להתפלל בעמידה אפילו תפילה קצרה מלהתפלל תפילה רגילה בישיבה (אבני חן - זילברשטיין יא,ג). לפענ"ד, עדיף להתפלל בישיבה ובכוונה מאשר בעמידה בפחות כוונה בגלל הנסיעה ונסיבות שונות (הרב הלוי).

אכילת פסטה עם רוטב חלבי אחר שבושלה בכלי בשרי: הפסטה שבושלה בכלי בשרי נקראת 'נותן טעם בר נותן טעם דהיתרא', שכן הטעם של הבשר נבלע בסיר ומהסיר נבלע הטעם בפסטה, והטעם של הבשר בפסטה קלוש מאד: אם הסיר אינו בן יומו, מותר לכו"ע לאוכלו עם חלב (רמ"א יו"ד צה, ב). ואם הכלי בן יומו, לדעת השו"ע מותר לאוכלו לכתחילה עם חלב (שו"ע יו"ד צה, א; הליכות עולם ז, עמ' עד), ולדעת הרמ"א יש להחמיר לכתחילה שלא לאוכלו יחד עם חלב, אך בדיעבד אם כבר עירב מותר בכל ענין (רמ"א יו"ד צה, ב).

ברכת האילנות בלילה: נאמר בגמרא: "אמר רב יהודה: האי מאן דנפיק ביומי ניסן וחזי אילני דקא מלבלבי" (ברכות מג,ב). 'האי מאן דחזי' - כלומר שהאדם צריך לראות את הבלוב האילן באופן ברור, לדעת רוב הפוסקים, ניתן לברך 'ברכת האילנות' בלילה אם יש תאורה נכונה ומבחין באילנות המלבלבים (חזו"ע פסח א, עמ' יא דלא כהר צבי או"ח א,ק"ח). באשר לזריזין הרוצים להקדים לברך 'ברכת האילנות' בליל ר"ח ניסן, אם יש יותר אנשים ותאורה טובה עדיף בלילה, ואם לאו, עדיף ביום ר"ח ניסן (אשרי האיש ברכת האילנות יא), ויש אומרים שהמנהג ביום, ואם לא ראה את הבלוב בלילה אין בזה דין 'זריזים' (שלמי שמחה יג). חלק מיוצאי מרוקו נהגו להמתין לחול המועד או איסרו חג משום שרוב האנשים נמצאים בזמן זה (מרי"ח ניהוח). לפענ"ד, עדיף לברך ביום, הזריזין שייך ביום ראש החודש, מכיוון שהלילה הוא לא זמן אידיאלי (הרב הלוי).

הכרזת הגבאי לפני שמונה עשרה של ערבית: מכיוון שצורך התפילה להזכיר את המאורע בתפילת שמונה עשרה, מותר לגבאי בתפילת ערבית, להכריז אחרי הקדיש את המאורע [כגון: יעלה ויבוא] כדי שהציבור לא ישכח (שו"ע או"ח רלו, ב). כיום נוהגים להכריז ברוב המקומות רק בלילה הראשון של ראש חודש ובלילה הראשון של כל מאורע. וברבים מבתי הכנסת אין נוהגים בהכרזה זו, אלא הגבאי מכה על השולחן לפני שמונה עשרה, וכשמגיע להכרזה מגביה הגבאי בלבד את קולו, כדי להזכיר לציבור שלא ישכחו (פס"ת רלו, ו).

שלה דגים מן הים בשבת והציל תינוק: נחלקו האמוראים (מנחות סד,א) במקרה שאדם התכוון לחלל שבת ולשלוח דגים מן הים, ויחד עם הדגים עלה תינוק כך שהדייג הציל את התינוק ועשה מעשה מותר, האם חייב על חילול השבת? לדעת רבה הדייג פטור כי הולכים אחר מעשיו (רמב"ם שבת ב,טז) ולדעת רבא חייב משום שהולכים אחר כוונתו (ראב"ד שבת ב,טז).

לכידת נחש בשבת: אסור לצוד נחש בשבת כאשר רצונו בנחש כגון לרפואה (משנה עדויות ב,ה), אך אם כוונתו לצודו בשביל שלא ישכנו מותר לצודו בשבת (שו"ע או"ח שטז,ז), ואפילו אם אין הנחש ממית בנשיכתו אלא רק עומד במקומו, שכן זוהי מלאכה שאין צריך לגופה ובמקום נזק לא גזרו חכמים (ילקו"י או"ח שטו,ה).

חיבור בשבת עדשה או ידית בסיכת ביטחון וכדומה: חיבור חלקי כלי זה לזה בחיבור גמור כגון במסמרים וברגים וכן הדבקה הרי זה אסור מהתורה [או משום בונה או משום מכה בפטיש] (דרשו על משנ"ב ג). חיבור ידית או משקפיים באמצעי אחר כמו דבק וכדומה, אפילו סיכת ביטחון, יש מחמירים משום איסור דרבנן גזירה שמא יעבור על איסור תורה (הגריש"א בשלמי יהודה ד, הע' נ), ויש מקילים בסיכת ביטחון בלבד, משום שאינו תיקון אלא כאחיזת ב' החלקים על ידי מנעול (אורחות שבת א ח, מט בשם הגר"ש ז). יש מקילים בכל אופן, בחיבור רפוי וארעי (חזו"א בדרשו על משנ"ב ג), והמשקפיים אינם מוקצה (שלמה יהודה ד, 2). לפענ"ד, חיבור רפוי במשקפיים בשבת הרי הוא מותר (הרב הלוי).

לימוד מכל אדם: איזהו חכם? הלומד מכל אדם! (משנה אבות ד, א). אפילו מגנב אפשר ללמוד, שהמעשים שלו כולם בסתר, הוא "צנוע" ודואג שאף אחד לא יראה אותו, בלי פרסום הכל בשקט, ואם ניסה לגנוב ולא הצליח הוא לא מתייאש וחוזר למחרת. גם אתה תלמד מגנב לא לפרסם את מעשיך הטובים ואל תתייאש אם לא הבנת את השיעור תבוא מחר ותבין. ר' זושא היה אומר שאפשר ללמוד אפי' מתינוק, שכל היום הוא שמח, ואף פעם לא יושב בטל, לכן אם האמא מרגישה שקט בחדר היא מריחה שמשוהו חשוד קרה, כי כל הזמן הוא זז (אורות אליהו ד, עמ' 174).

פרשת ויקרא: קרבן ציבור

הנושא העיקרי של חומש ויקרא הוא הקרבנות. עם ישראל במהלך הדורות קיים את האמור בחומש זה, והקריב את הקרבנות שנצטווה עליהם. לצערנו,

הוקרבו גם קרבנות אדם, אנשים שנפטרו בחצי ימיהם, והדבר מעורר שאלה: על מה ולמה?

בעל אור החיים על הפסוק: "זה יתנו, כל העבר על הפקדים" (שמות ל"ג) כותב: "כי בא הכתוב לגלות נסתרות לה' אשר יעשה בעולמו דבר שכל רואה

יתמה, בהילקח איש צדיק ישר קודם זמנו יחצו ימיו, כמשפט המתחייב לאנשי דמים ומרמה, ויבהלו רעיוני האדם לחשוב אחד משני דרכים: או יכחיש

בר מינו, אושר הצדיקים כי אין טוב בעמל האלהי, או יחשוב כי זה האיש מצפונו אינו כנגלה ממנו והורעה חזקתו לטוב, אשר על כן אמר ה': 'כי תשא

את ראש בני ישראל', פירוש: אם תראה שיסתלק ראש בני ישראל בלא עת, ולא יעלה בכלל כעלות גדיש בעתו, הטעם הוא 'לפקודיהם' על דרך אומרם

ז"ל (שיר השירים רבה פרשה א) בפסוק 'אשכול הכופר דודי לי', ואמרו ז"ל: איש שהכל בו הוא כופר נפשם של ישראל, והוא אומרו: לפקודיהם, לשון

חיסרון, על דרך אומרם: 'ולא נפקד ממנו איש' (במדבר לא, מט) כי לצד חסרון ישראל שנתחייבו, לזה אני נוטל את ראשם בעדם לכופר נפשם שלא ימותו

כל ישראל, ויתבאר גם כן 'לפקודיהם', על דרך אומרם בזוהר (זוהר חדש) בפסוק 'כל העובר על הפקודים' - כל העובר על המצוות, לומר כי טעם החיסרון

הוא לצד עוברהם על מצות ה', ומעתה לא יחשוב אדם רע לא על המסלק למה, ולא על המסתלק כי נסתרו בלתי הגון", עד כאן, ודברי פי חכם חן.

פעמים רבות אנו נתקלים בשאלות אמוניות קשות. בספר דעת תבונות לרמח"ל מובא דיון בין השכל לנשמה על הסבל, הניסיונות והקונפליקטים שהאדם

עובר בעולמו, וההסבר של הרמח"ל הוא שחלק מהייסורים באים לתת צידוק לשכר האלוהי, כדי שאדם לא יקבל אותו כ'נהמא דכיסופא'. אור החיים

מחדש שחלק מהייסורים באים בשל הערבות ההדדית שלנו אחד כלפי השני. הקב"ה גובה את התשלום בזה שהוא מלקט את השושנים המכפרים על

כולם. דבר זה מחייב אותנו להירתם למשימה: לעמוד בבוקר מול המראה ולשאול את עצמנו מה אנחנו יכולים לעשות היום לטובה, ובסוף היום לעמוד

שוב מול המראה ולשאול את עצמנו האם אכן מימשנו את התוכנית שהצבנו לעצמנו. אם כל אחד יחשוב טוב ויעשה טוב - יהיה טוב.

